

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 19. maj 2009

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven

(Udvidelse af adgangen til i retskendelser om telefonaflytning m.v. at anføre den person, som aflytningen angår)

[af justitsministeren (Brian Mikkelsen)]

1. Ændringsforslag

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet 1 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 4. februar 2009 og var til 1. behandling den 13. marts 2009. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Retsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og justitsministeren sendte den 18. november 2008 dette udkast til udvalget, jf. alm. del – bilag 122. Den 9. februar 2009 sendte justitsministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Fhv. landsdommer Jørgen Jochimsen, Viborg,
Eric Støttrup Thomsen, Helsingør, og
Lager, Post og Servicearbejdernes Forbund (LPSF).

Justitsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Deputationer

Endvidere har Lager, Post og Servicearbejdernes Forbund (LPSF) mundtligt over for udvalget redegjort for sin holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 32 spørgsmål til justitsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, S, DF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Dansk Folkeparti bemærker følgende:

Dansk Folkeparti har i dette folketingsår fremsat et lignende forslag: forslag til folketingsbeslutning om at forbedre politiets aflytningsmuligheder (B 3) (optrykt som bilag til betænkningen). Dansk Folkeparti så helst, at det var Dansk Folkepartis forslag, som fandt flertal i Folketinget. Dansk Folkepartis forslag er langt mindre bureaukratisk både for politiet og for domstolene, da Dansk Folkeparti med beslutningsforslaget tillader, at domstolenes aflytningskendelse kan løbe i op til 8 uger, mens regeringens lovforslag kun lægger op til 4 uger.

Regeringens forslag må i øvrigt være inspireret af B 3, idet B 3 allerede blev fremsat den 8. oktober 2008, mens regeringens lovforslag er fremsat den 4. februar 2009. Det er fint, at man lytter til det, som bliver sagt og skrevet, også i form af beslutningsforslag, fra Dansk Folkepartis side.

Særlig med tanke på den omsiggribende bandekriminalitet er det vigtigt at udstyre politiet og domstolene med så gode redskaber som muligt. Et af redskaberne er, som det står i begge forslag, at politiet skal kunne få en retskendelse til at aflytte alle en persons telefoner, også selv om vedkommende anskaffer dem ved hjælp af taletidskort og skifter telefon hele tiden, og vel at mærke uden at skulle indhente en ny kendelse, sådan som reglerne er i dag, hvor man skal gå til retten, hver gang man skal aflytte en ny telefon.

Dansk Folkeparti er dog tilfreds med, at regeringen – efter at Dansk Folkeparti har fremsat et beslutningsforslag herom – har lyttet til den kritik, som bl.a. Dansk Folkeparti har fremsat. Dansk Folkeparti kan på denne baggrund støtte regeringens lovforslag.

Et *mindretal* i udvalget (SF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* i udvalget (RV) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag. Hvis ændringsforslaget bliver forkastet ved 3. behandling, vil mindretallet stemme imod lovforslaget ved 3. behandling.

Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre er oprigtigt optaget af at bekæmpe organiseret kriminalitet. Den organiserede kriminalitet er blevet grovere og mere velorganiseret og finder hele tiden smutveje og huller i lovgivningen. Det er derfor vigtigt, at vi har et politi, der hele tiden kan følge med de kriminelle. Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre er bekendt med, at organiserede kriminelle ofte benytter mange forskellige telefoner og taletidskort, og Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre ønsker, at politiet kan hamle op med denne udvikling, som har taget til i de senere år.

Men Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre er betænkelige ved, at man udvider aflytningsområdet fra terroraktiviteter til også at omfatte den organiserede kriminalitet. I forbindelse med terror var det skelsættende nyt, at man kunne aflytte på person frem for at få dommerkendelser pr. telefonnummer. Bekæmpelse af terror adskiller sig også fra bekæmpelse af organiseret kriminalitet ved, at der her skal forebygges en hændelse, mens bekæmpelsen af den organiserede kriminalitet oftest vil have karakter af bevisindsamling, altså efter at kriminaliteten er begået. Det skal dog tilføjes, at Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre i sin tid stemte for aflytningerne i forbindelse med terrorpakkerne, men imod de samlede pakker.

Der kan allerede i dag aflyttes i udstrakt omfang i forbindelse med den organiserede kriminalitet, og politiet kan således som udgangspunkt ikke aflytte flere efter lovforslagets gennemførelse. Det vil stadig kræve et mistankegrundlag og en efterfølgende domstolskontrol. Lovforslaget må alene anses for at være af praktisk karakter, da det vil spare politiet for en dommerkendelse for hver eneste telefon, den mistænkte benytter. Den største udfordring for politiet vil stadig være at finde alle

de telefoner, en mistænkt benytter sig af, hvorfor politiets største udfordring snarere er af teknologisk end af administrativ karakter. Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre hæfter sig ved det besynderlige i, at der i lovforslaget argumenteres for, at lovforslaget er af praktisk karakter og ressourcebesparende, men at ministeren i svar til Retsudvalget ikke kan dokumentere eller opgøre besparelsen.

Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre noterer sig med tilfredshed, at politiet stadig skal godtgøre, hvilke telefoner de har aflyttet, for en domstol, ligesom den aflyttede også som nu underrettes om aflytningen. Dette sker blot med lovforslaget efterfølgende og ikke som nu forudgående.

Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre er orienteret om, at politiets ressourcer til aflytning er knappe, idet det er økonomisk og personalemæssigt tungt. Det betyder, at politiet er meget præcise i deres brug af aflytninger og begrænser personkredsen til det vigtigste og mest nødvendige samt de åbenlyse sager. Der er altså ikke grund til at tro, at politiet blot aflytter i flæng, men de kan naturligvis lave fejl og vælge forkert, ligesom man kan forestille sig, at den teknologiske udvikling eller den samlede ressourcefordeling gør det muligt at aflytte mere fremover end på nuværende tidspunkt. Derfor skal der naturligvis være en ordentlig kontrol af politiets brug af aflytninger, jf. nedenstående.

Lovforslaget er imidlertid egnet til at kunne udvide personkredsen, idet ikkemistænkte telefoner vil kunne indgå i en aflytning, hvis den mistænkte benytter sig af disse. Der kan dog også i vid udstrækning aflyttes sådanne telefoner i dag, hvis der foreligger en konkret mistanke om, at en mistænkt benytter sig af en ikkemistænks telefon. Lovforslaget vil efter den foreslåede model betyde, at den ikkemistænkte har en dårligere retssikkerhed end den mistænkte, idet der foreligger en forudgående dommerkendelse på den mistænkte person, hvorimod aflytningen af den ikkemistænkte først vil blive domstolskontrolleret efter tidsfristens udløb, typisk efter 4 uger. Derfor finder Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre det rigtigst at foreslå, at alle aflytninger skal domstolskontrolleres efter 24 timer, hvorved politiet godtgør mistankegrundlaget. Dette vil betyde en højere grad af retssikkerhed for alle aflyttede.

Endelig er det et stort ønske fra Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti at lade den nye aflytningsordning blive omfattet af den evaluering, der blev aftalt med den sidste terrorpakke, og som kommer i 2010, således at Retsudvalget kan blive klogere på, hvordan ordningerne hver for sig rent faktisk har virket.

Socialistisk Folkeparti agter trods en forkastelse af ændringsforslaget at stemme for lovforslaget, idet Socialistisk Folkeparti opvejer muligheden for at bruge politiets ressourcer bedst med udvidelsen af adgangen til at aflytte. Det skal dog stå klart, at Socialistisk Folkeparti ønsker en ordentlig kontrol med politiets beføjelser, da aflytning er et indgreb i den personlige frihed, og fordi det er vigtigt at begrænse fejl og misbrug. Socialistisk Folkeparti arbejder derfor for, at der foretages en effektiv efterkontrol ved, at Wamberg-udvalgets arbejdsområde udvides til også at foretage kontrol af politiets aflytninger, ligesom det i forvejen kontrollerer PET's aflytninger.

Det Radikale Venstre finder, at det er fundamentalt i et retssamfund, at indgreb i den personlige frihed såsom aflytning er under skarp domstolskontrol. Med det foreslåede ændringsforslag vil loven samlet set imødekomme både hensynet til politiets efterforskning og hensynet til retssikkerheden, fordi domstolskontrollen så blot skal ske inden for 24 timer efter indgrebet. Uden ændringsforslaget vil personer i Danmark, som ikke er mistænkte, kunne aflyttes i ugevis uden en dommerkendelse. Det er for Det Radikale Venstre retssikkerhedsmæssigt så problematisk, at Det Radikale Venstre ikke kan støtte lovforslaget, såfremt ændringsforslaget forkastes.

Et tredje mindretal (EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG)) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for det stillede ændringsforslag.

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (RV, EL og Simon Emil Ammitzbøll (UFG)):

Til § 1

1) *Nr. 3* affattes således:

»3. § 783, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2*. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller §§ 123 eller 180, § 183, *stk. 2*, § 191, § 192 a, *stk. 2*, §§ 228, 237 eller 245, § 246, jf. § 245, § 252, *stk. 1*, § 261, *stk. 2*, eller §§ 262 a eller 288, kan der i rettens kendelse i medfør af § 780, *stk. 1*, nr. 1 eller 3, ud over bestemte telefonnumre anføres den person, som indgrebet angår (den mistænkte). I så fald skal politiet snarest muligt og senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse underrette retten om de telefonnumre, som indgrebet har været rettet mod, og som ikke er anført i kendelsen. Underretningen skal indeholde en angivelse af de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte. Retten underretter den beskikkede advokat, jf. § 784, *stk. 1*, der herefter kan indbringe spørgsmålet om lovligheden af indgrebet for retten. Retten træffer afgørelse ved kendelse. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.««

[Retten skal i alle tilfælde underrettes senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Ændringsforslaget indebærer, at underretning til retten i alle tilfælde skal ske senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse og ledsaget af de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelse til eller fra mistænkte.

Kim Andersen (V) Søren Pind (V) Karsten Nonbo (V) Peter Skaarup (DF) fmd.
Marlene Harpsøe (DF) René Christensen (DF) Tom Behnke (KF) Vivi Kier (KF)
Naser Khader (KF) Karen Hækkerup (S) Anne-Marie Meldgaard (S) Mogens Jensen (S)
Morten Østergaard (RV) Anne Baastrup (SF) nfmd. Karina Lorentzen Dehnhardt (SF)
Simon Emil Ammitzbøll (UFG) Line Barfod (EL)

Liberal Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Liberal Alliance (LA)	2
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne	2
Enhedslisten (EL)	4	(UFG)	

Oversigt over bilag vedrørende L 124

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsoversigt, fra justitsministeren
2	Henvendelse af 8/2-09 fra Eric Støttrup Thomsen, Helsingør
3	Henvendelse af 9/3-09 fra fhv. landsdommer Jørgen Jochimsen, Viborg
4	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
6	Henvendelse af 26/3-09 fra Lager, Post og Servicearbejdernes Forbund
7	1. udkast til betækning
8	2. udkast til betækning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 124

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om kommentar til henvendelsen af 8/2-09 fra Eric Støttrup Thomsen, Helsingør, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om kommentar til henvendelsen af 9/3-09 fra fhv. landsdommer Jørgen Jochimsen, Viborg, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om ministerens vurdering af omfanget af telefonaflytning på baggrund af omgangskreds, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm., om ministeren kan oplyse, hvilke momenter der lægges til grund ved det skøn, der udøves, når politiet skønner, hvilke telefoner der fremover skal aflyttes, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om en oversigt over, hvor mange flere aflytninger lovforslaget forventes at ville medføre, til justitsministeren og ministerens svar herpå
6	Spm., om ministeren ved 1. behandling har påpeget, at lovforslaget er legitimeret, fordi vi står i en ekstraordinær situation, som kræver ekstraordinære tiltag, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm., om lovforslaget kun sigter mod brug i forbindelse med bande-kriminalitet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om, hvorvidt ministeren anser dette lovforslag for en udhuling eller en styrkelse af borgernes retssikkerhed, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm. om, hvordan personer, der bliver aflyttet, kan få kendskab til dette, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
10	Spm., om ministeren har intentioner om at undersøge mulighederne for en senere udvidelse af lovforslaget, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

-
- 11 Spm. om ministerens vurdering af proportionaliteten af de indgreb, som L 124 gør i uskyldige menneskes personlige frihed, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om ministerens vurdering af størrelsen på de ressourcebesparelser, L 124 medfører for politiet og domstolene, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om erfaringerne med terrorlovens aflytningsmodel, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 14 Spm. om, hvilke problemer man er stødt ind i i forbindelse med anvendelsen af terrorlovens aflytningsmodel, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 15 Spm. om, hvor mange personer der har været aflyttet med brug af terrorlovens aflytningsmodel, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 16 Spm. om, hvor mange telefoner der har været aflyttet med brug af terrorlovens aflytningsmodel, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 17 Spm. om konkrete resultater ved brug af terrorlovens aflytningsmodel, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 18 Spm. om overvejelser om forholdet mellem denne lov og den enkeltes retssikkerhed, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 19 Spm. om, hvorfor hver enkelt paragraf er af en karakter, som kræver udvidet adgang, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 20 Spm. om, hvor ofte retten har givet meddelelse til Justitsministeriet om, at et indgreb i medfør af retsplejelovens § 783, stk. 4, efter rettens opfattelse ikke skulle være foretaget, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 21 Spm. om, hvor ofte der er udstedt tilladelse til at aflytte en telefon, som ikke tilhørte den mistænkte, men hvor det bliver antaget, at samtaler til den mistænkte formidles, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 22 Spm. om udviklingen i antallet og omfanget af telefonaflytninger fra 1998 og frem, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 23 Spm. om, hvorvidt ministeren har planer om at foreslå yderligere udvidelser af adgangen til aflytning, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 24 Spm. om uddybning af planerne om at ændre i muligheden for indgreb i meddelelshemmeligheden, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 25 Spm. om, hvor mange gange inden for de seneste 5 år der er givet afslag på begæringer om retskendelse vedrørende telefonaflytning m.v. efter henholdsvis retsplejelovens § 783, stk. 1 og 2, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 26 Spm. om, hvordan ministeren har tænkt den udvidede mulighed for telefonaflytninger anvendt med henvisning til, at de nuværende muligheder for aflytning på person vedrører straffelovens kapitel 12 og

- 13 og tjener til at forhindre/forebygge kriminalitet, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 27 Spm. om, i hvilke situationer ministeren tænker den udvidede mulighed for telefonaflytning anvendt, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 28 Spm. om, hvorvidt det største problem med telefonaflytninger ikke er dommerkendelsen for hvert telefonnummer, men snarere, at politiet har problemer med at finde ud af, hvilke telefoner der bruges af en mistænkt, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 29 Spm., om det kan bekræftes, at færre af dem, der bliver aflyttet, vil blive dømt, og at risikoen for, at antallet af uskyldige, som bliver aflyttet, vil stige markant, hvis lovforslaget vedtages, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 30 Spm. om teknisk bistand til ændringsforslag, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 31 Spm. om, hvor mange telefoner der har været aflyttet med brug af terrorlovens aflyttingsmodel, til justitsministeren, og ministerens svar herpå
- 32 Spm. om, hvem der skal holde styr på, hvilke telefoner der i sidste ende skal gøres rede for, og at tidsfrister bliver overholdt, til justitsministeren, og ministerens svar herpå

Forslag til folketingsbeslutning om at forbedre politiets aflytningsmuligheder (B 3) fremsat den 8. oktober 2008 af Peter Skaarup (DF) m.fl.

Beslutningsforslaget er optrykt efter ønske fra DF.

Forslag til folketingsbeslutning
om at forbedre politiets aflytningsmuligheder

Folketinget pålægger regeringen at fremsætte forslag om ændring af retsplejeloven således, at politiet kan få rettens tilladelse til at aflytte en person, uanset hvilke telefonnumre og kommunikationsmidler denne benytter, samt at udvide aflytningstidsrummet fra maksimalt 4 uger til maksimalt 8 uger og med forlængelsesmulighed for 8 uger ad gangen.

Bemærkninger til forslaget

Det er forslagsstillernes opfattelse, at der er behov for at forbedre politiets muligheder i forbindelse med aflytninger af mistænkte. Forslaget har specielt sigte på telefonaflytning.

Baggrund for forslaget

For at undgå aflytning skifter kriminelle ofte telefonnummer, specielt mobiltelefonnummer. Taltidskort gør det muligt for kriminelle at skifte mobilnummer hurtigt og billigt. Ofte er der tale om hårdkogte kriminelle som f.eks. rockere, kriminelle andengenerationsindvandrere, narkohandlere og bandekriminelle, der ved, hvad de gør. Nogle kriminelle skifter nummer dagligt, hvilket i praksis umuliggør telefonaflytning.

Reglerne for telefonaflytning er reguleret i retsplejelovens kapitel 71, hvoraf følgende fremgår af § 783, stk. 1:

»Indgreb i meddelelshemmeligheden sker efter rettens kendelse. I kendelsen anføres de telefonnumre, lokaliteter, adressater eller forsendelser, som indgrebet angår« (uddrag).

Bestemmelsen betyder, at en kendelse til telefonaflytning i realiteten er forældet, længe inden den er afsagt af retten, da den kriminelle for længst har skiftet telefonnummer. Politiet skal derfor i retten endnu en gang for at få en ny kendelse, der måske også allerede er forældet, og sådan kan det blive ved. Spild af politiets og rettens kostbare tid.

Det skal derfor efter forslagsstillernes opfattelse være muligt for politiet at få en kendelse til aflytning af en person, dvs. en kendelse til at aflytte alle den pågældendes persons telefoner og øvrige kommunikationsmidler, uanset hvor mange og forskellige disse måtte være.

Desuden bør kendelsen gælde i et længere tidsrum, end det er muligt i dag. I § 783, stk. 3, hedder det:

»I kendelsen fastsættes det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages. Dette tidsrum skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Tidsrummet kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved kendelse.«

Det er forslagsstillernes opfattelse, at bestemmelsen skal ændres således, at tidsrummet i første omgang gives for 8 uger og derefter kan forlænges med 8 uger ad gangen.

En sådan bestemmelse vil give politiet bedre mulighed for at aflytte og spare en del besvær med at skulle i retten hele tiden for at opnå forlængelse af kendelsen.

De to foreslåede ændringer af retsplejeloven vil forbedre politiets muligheder for effektiv aflytning, hvilket forslagsstillerne mener er nødvendigt i en tid, hvor den hårde kriminalitet vinder frem.

Forslaget er et helt oplagt i kampen imod den omsiggribende bandekriminalitet.